

44. Torsansalon metsät (Ruokolahti)

4121 08, 4121 09, 4121 12

Torsansalon alueella on säästynyt huomattavan paljon luonnonsuojelullisesti arvokkaita metsiä. Alue sijaitsee tärkeällä metsäekologisella ”kannaksella”, joka yhdistää itärajan takaiset metsät Lohikosken seudun suojelualueisiin.

Tiedossa olevat Tornatorin omistamat arvometsät Torsansalolla on rajattu tähän järjestöesitykseen. Järjestöesitys sisältää seuraavat erilliset metsäkohteet: *Viitalammen metsä*, *Paajasensalon metsät*, *Hauklamminsaari*, sekä *Ryhmälehdonmäki-Uokkienmäen metsät*. Nämä alueet sijaitsevat niin lähellä toisiaan, että niitä on luonnonsuojelubiologisesti perusteltua tarkastella moniosaisena luontokohteena, jossa osaset lisäävät toistensa arvoa.

Metsien lajistoarvot tunnetaan puutteellisesti. Alustavien lajistoselvitysten perusteella ainakin Viitalammen alueella on säilynyt Etelä-Karjalan oloissa huomattavan vaateliasta vanhan metsän lajistoa. On hyvin todennäköistä, että myös muut alueet osoittautuvat lajistoltaan rikkaiksi.

Viitalammen metsä

Viitalammen alue on luonnonsuojelubiologisesti Torsansalon arvokkain metsäalue. Alueella on säilynyt tehdyistä hakkuista huolimatta runsaasti METSO II-valintaperusteet täyttäviä metsiä hyvin kytkeytyneenä. Lajistollisesti arvokkain vanha metsä sijaitsee Remkallion länsi- ja luoteispuolella. Tämän lajistoytimen takia suojeluesitykseen on sisällytetty aikanaan harvennettuja varttuneita talouskuusikoita Viitalammen kämpän länsi- ja eteläpuolelta.

Järjestöesityksessä alueesta on kaksi erillistä rajausta. Yhtenäisellä viivalla on rajattu aluekokonaisuus, jonka metsistä yli kaksi kolmasosaa täyttää METSO II-ohjelman valintaperusteet (arvoluokkia I, II ja III). Laajempi rajausta sisältää tämän ydinalueen liepeellä olevia käsitellympiä metsiä. Näihinkin metsiin mahtuu tavanomaisten harvennushakkuilla käsiteltyjen metsien sekä tuoreiden avohakkuiden lisäksi puustorakenteeltaan monipuolisia nuoria ja varttuneita metsiä, ennallistamiskelpoisia soita sekä luonnonmukaisia kalliometsiä. Laajemman aluekokonaisuuden suojelu tukisi pitkällä tähtäimellä arvokkaamman ydinalueen suojelua.

Länsi- ja pohjoisosa:

Erityisesti rajauksen länsi- ja luoteisosassa (Remkallion itä- ja luoteispuolella) on erittäin hienoa vanhaa metsää, jossa erityisesti kuusilahopuun lajisto viittaa pitkään paikalliseen lahoppuujatkumoon (ks. kääpäselvityksen tuloksia alla). Rajaukseen sisältyy vanhaa kuusimänty-sekametsää (länsiosa kuusivaltaista, itäosassa valtapuuna mänty), jossa on seassa vaihtelevasti koivua sekä paikoin (järeeäkin) haapaa. Metsät ovat tyypiltään lähinnä tuoretta kangasta, paikoin esiintyy myös pienialaisesti korpisuutta sekä kallioisuutta.

Länsiosan metsä on suurimmalta osaltaan erirakenteista, paikoin hiukan harvennettua kuusivaltaista. Rajauksen länsireunasta löytyy hieno lähde ja rajauksen koillisreunalla on rehevä tihkupinta ojitetun korven tuntumassa.

Keskiosassa on vanhaa melko tasaikäistä männikköä, jonka seassa kasvaa kuusta ja lehtipuuta, lähinnä koivua. Paikoin kuusen ja koivun osuus kasvaa ja metsä muuttuu erirakenteisemmaksi erityisesti rajauksen koillis- ja itäosassa sekä etelässä Remkallion ympäristössä.

Viitalammen kämpän pohjoispuolella tien itäpuolella on kuusta, mäntyä ja koivua kasvia vanhahkoja metsiä: osa näistä metsistä täyttää rakenteensa vuoksi hyvin METSO II-valintaperusteet.

Lahopuustoa on rajauksen eri osissa vaihtelevia määriä. Suurimpia lahopuumääriä on kertynyt rajauksen länsiosaan, missä erityisesti järeää kuusilahopuuta on runsaasti kaikissa lahoamisen vaiheissa. Ydinalueella lahopuuta on useita kymmeniä kuutiometrejä hehtaarilla. Myös mäntylahopuuta löytyy merkittävästi, varsinkin rajauksen luoteisosasta. Myös itäosan metsässä lahopuuta on huomattavasti, varsinkin mäntykeloja ja koivupötkelöitä ja -maapuita on paikoin runsaasti, mutta myös kuusilahopuuta on jonkin verran.

Rajauksen pohjoisosan itäisemmässä "sakarassa" havaittiin inventoinnin yhteydessä alueellisesti uhanalainen *pohjantikka*, jonka syömäjälkiä näkyi myös länsiosan kuusissa. 2000-luvun alusta Viitalammen alueelta on myös havainto alueellisesti uhanalaisesta *kuukkelista*.

Itä- ja eteläosa:

Viitalampi on erämainen, rakentamaton lampi. Lammen rannoista valtaosa on suovaltaista, eteläpuolelta lampi on metsärantainen. Lammen maisemallisen komeuden vuoksi se ja kaistale sen eteläpuolelta harvennuksilla käsiteltyä metsää on sisällytetty rajaukseen.

Viitalammen pohjoispuolinen turvekangas on erirakenteista mänty-kuusi-koivu-sekametsää, jossa männyt ovat suurimmillaan halkaisijaltaan n. 30 cm, muut puulajit alle 20 cm. Pieniläpimittaista lahopuuta on melko runsaasti, ja järeitä maapuita muutamia. Myös aiemman puusukupolven pitkälle lahonneita suuria maapuita on muutama ja vanhoja palokantoja jonkin verran. Turvekankaan länsiosa on vanhempaa, osin harventamatonta kuusi-mänty-koivu-sekametsää, jossa on vanhoja mäntyjä, muutamia järeitä kuusimaapuita ja useita pystyynkuolleita puita. Täällä lahopuun määrä ylittää 10 m³ / ha.

Turvekankaan luoteispuolella olevan puron varressa on lehtokorpea, jossa erirakenteisen kuusi-koivu-harmaaleppä-sekametsän järeimmät kuuset ovat halkaisijaltaan n. 40 cm. Puro on osittain perattu ojaksi, joka on lähes tukkeutunut. Alueen suoluonne on ojasta huolimatta säilynyt. Rinteessä kasvaa vanhaa harvennettua kuusivaltaista metsää, jossa on jonkin verran vanhaakin lahopuuta. Kalliolla on varttunutta mänty-kuusi-koivu-sekametsää, jossa on jäljellä joitakin vanhoja halkaisijaltaan n. 30 cm mäntyjä.

Viitalammesta koilliseen ja kaakkoon on vanhaa erirakenteista tuoreen kankaan kuusi-mänty-koivu-sekametsää (vähän myös haapaa), jossa on melko runsaasti järeää, pitkälle lahonnutta kuusilahopuuta sekä vanhoja ylispuumäntyjä. Myös mäntylahopuuta, järeitä keloja ja koivulahopuuta on jonkin verran. Paikoitellen lahopuuta lienee yli 10 m³ / ha ja yleisemminkin vähintään 5 m³ / ha.

Rajauksen itäreunan mäellä on vanhaa mäntyvaltaista mänty-kuusi-koivu-sekametsää, jossa keloja ja kuusimaapuita on jonkin verran. Mäen pohjoispuolella, Jussikkalan tilan etelä- ja länsipuolella on vanhaa, enimmäkseen erirakenteista kuusi-koivu-mäntymetsää, jossa kasvaa myös pienempikokoisia pihlajia ja haapoja. Lahopuuta on paikoin yli 5 m³ / ha: muutamia vanhoja järeitä kuusimaapuita, useita koivupötkelöitä ja -maapuita sekä muutamia keloja. Jussikkalan eteläpuolisessa rinteessä on muutama järeä haapa, joiden tyveltä löytyi *liito-oravan* papanoita. Lisää järeitä haapoja on tilan länsipuolen ojitetussa korvessa ja myös sieltä löytyi *liito-oravan* jätöksiä.

Rajauksen "pohjoissakarassa" metsä on hiukan nuorempaa ja lahopuuta on niukemmin. Pohjoisosassa ylispuumäntyjä ei ole, mutta järeää koivua on enemmän. Alueella on

muutamia järeitä pötkelöitä ja maapuita, joista yhdeltä löydettiin uhanalaista *rustikkaa* (*Protomerulius caryae*, VU).

Alueen kääväkslajistosta

Viitalammen metsäalueen kääväkslajistoa on selvitetty pinnallisesti syksyllä 2008 Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiirin toimesta. Alueelta havaittiin kahden päivän selvityksissä huomattava määrä vaateliasta ja uhanalaista lajistoa. Alueelta havaittuihin vaarantuneisiin lajeihin kuuluvat rustikan ohella *sitruunakääpä*, *pohjanrypykkä* (vajaa kymmenen havaintoa), *lumokääpä* sekä luonnonsuojelulain erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluva *mesipillikääpä*. Aluerajauksen itälaidasta on lisäksi havainto vaarantuneesta *sirppikäävästä*. Alueelta havaittuja silmälläpidettäviä lajeja ovat puolestaan *silo-*, *ruoste-*, *korkkikerros-*, *korpilude-* ja *rusokantokääpä*, *kultakurokka* sekä *hammaskurokka*. Alue lienee kääväkslajistoltaan Etelä-Karjalan arvokkain tiedossa oleva vanhan metsän kohde. Alueella on erityismerkitystä etenkin kuusilahopuustosta riippuvaisen lajiston kannalta. Vaateliasta lajistoa havaittiin myös männyiltä, koivuilta ja haavoilta.

Paajasensalo

Kohde koostuu kolmesta hienosta vanhan metsän osa-alueesta, jotka sijaitsevat aivan toistensa tuntumassa.

Alueen pohjoisosa:

Hieno vanhan metsän alue. Tuoreen kankaan kuusta, mäntyä ja jonkin verran koivua kasvavien metsien lisäksi alueella on luonnontilaisen kaltaisia kalliomänniköitä sekä luonnontilainen korpipainanne. Alueen metsistä suuri osa on melko erirakenteisia, mutta rajauksen eteläinen sakara on tasarakenteisempaa vanhaa kuusi-mänty-sekametsää. Aluetta halkoo pohjois-etelä-suunnassa ojitettu korpi, jonka puusto on nuorempaa. Alueella on useita komeita kalliojyrkänteitä ja sen itä- ja luoteispuolilla on kaksi kaunista suureunaista erämaalampea.

Elävässä puustossa erityisen huomionarvoisia ovat lähes koko rajauksen alueella esiintyvät ylispuumännyt. Kilpikaarnoittuneet, halkaisijaltaan n. 30 cm paksut männyt ovat yleisiä, suurimpien halkaisija ylittää puoli metriä. Alueen pohjoisosassa on myös yksittäinen järeä, elävä haapa ja järeä haapamaapuu.

Lähes koko rajauksen alueella esiintyy eri-ikäistä, järeääkin lahoppuuta, sekä kuusta, mäntyä että koivua. Paikoin, erityisesti rajauksen länsiosassa, lahoppuun määrä ylittää 10 m³ / ha. Merkille pantavaa on vanhojen, sammaloituneiden aikaisemman puusukupolven mäntymaapuiden suuri määrä, mikä viittaa alueen pitkään lahoppuujatkumoon. Myös pystyynkuollutta puuta, pötkelöitä ja keloja esiintyy runsaasti, joten lahoppuun saatavuus alueella on myös tulevaisuudessa turvattu. Myös vanhoja järeitä palokantoja alueella on runsaasti.

Alueen länsiosa:

Vanhakkoa erirakenteista kuusivaltaista sekametsää. Rajauksen merkittävä erityispiirre on järeän elävän haavan määrä. Alueella on eri puolilla yhteensä kymmeniä haapoja, joista suuri osa halkaisijaltaan yli 30 cm. Lisäksi metsää monipuolistavat muutama järeä raita sekä pienemmät, alle 15 cm paksut harmaalepät.

Lahoppuuta alueella on niukahkosti, mahdollisesti kuitenkin yli 5 m³ / ha: muutamia halkaisijaltaan yli 20 cm paksuja sekä vähän enemmän pienempiä kuusi- ja mäntymaapuita. Lisäksi pystyynkuolleita puita jonkin verran.

Alueen eteläosa:

Vanhahkoa, erirakenteista ja enimmäkseen harventamatonta kuusivaltaista kuusi-mänty-sekametsää. Puut ovat halkaisijaltaan enimmäkseen alle 30 cm, mutta joitakin n. 40 cm paksuja ylispuumäntyjä esiintyy. Rajauksen pohjoisosassa kasvaa parisenkymmentä suurimmillaan 30 cm paksua haapaa. Eteläreunassa aukon laidassa on runsaasti halkaisijaltaan n. 20 cm paksuja kuusimaapuita ja muualla muutamia vanhoja suurimmillaan 30 cm paksuja kuusimaapuita.

Hauklaminsaari

Alueella on lähinnä tuoreen ja kuivahkon kankaan vanhaa mänty- ja kuusivaltaista metsää, paikoitellen myös jonkin verran koivua ja paikoin myös harmaaleppää. Enimmäkseen metsä on erirakenteista, paikoin harventamatonta. Vanhoja, halkaisijaltaan jopa puolimetrisiä kilpikaarnaisia ylispuumäntyjä löytyy lähes koko rajauksen alueelta.

Lahopuuta alueella on melko niukasti. Erityisesti rajauksen eteläosissa ja jyrkänteiden muodostamassa solassa lahopuuta lienee kuitenkin yli 5 m³ / ha. Suurin osa lahopuusta on keskijäreitä (yli 20 cm) mäntykeloja, mutta myös pystyynkuolleita kuusia ja sekä mänty- että kuusimaapuita löytyy joitakin. Lisäksi löytyy yksittäisiä koivulahopuita. Muutamain paikoin pieniläpimittaista (alle 10 cm) kuusilahopuuta on runsaasti.

Alueen poikki luoteesta kaakkoon kulkee pitkä kalliojyrkäne, joka kaakkoisosassaan muodostaa kapean solan. Notkossa on korpisuutta. Jyrkänteestä osa täyttäneen metsälain 10§:n erityisen tärkeän elinympäristön tunnusmerkit.

Ryhmälehdonmäki – Uokkimäki

Kohde koostuu kolmesta osasta, joiden metsät ovat valtaosin kuusivaltaisia, ja osin melko lahopuustoisia. Alueen lahopuulajistoa ei olla tutkittu. Alueella on merkitystä ainakin uhanalaisen *kuukkelin* suojelemisen kannalta, sillä lintua on havaittu koko kohdekokonaisuuden alueella.

Kohteista läntisin, Huuhtlammen luoteisrantaan rajoittuva metsä on kuusivaltaista ja vanhahkoa. Metsässä lahoaa paikoina kohtalaisesti kuusimaapuita ja myös järeitä haapoja.

Perälammen pohjoispuolella kasvaa pääosin mäntyvaltaista, varttunutta ja rakennepiirteiltään suhteellisen luonnonmukaista metsää, jossa tapaa myös runsaasti eri-ikäisiä koivuja ja kuusialikasvosta. Paikoin metsässä esiintyy kohtalaisen runsaasti lahopuuta, sekä maapuina että mäntykeloina. Kohteen pohjoisosassa sijaitsevan jyrkänteen yläpuolella kasvaa myös kalliomännikköä.

Kohdekokonaisuuden itäisimmällä osa-alueella, Ryhmälehdonmäellä kasvaa erirakenteista vanhahkoa kuusivaltaista metsää, jossa esiintyy siellä täällä haapaa ja lahopuuta.